

Oponentský posudek diplomové práce
Vnitřní migrace v Sasku a Ústeckém kraji v období transformace

Stěžejním tématem předkládané diplomové práce je srovnání demografického vývoje a procesů suburbanizace, které probíhaly v období ekonomické transformace (v 90. letech minulého století) v regionech Sasko a Ústecký kraj.

V první části práce se autor zabývá teoretickými a metodologickými otázkami souvisejícími s danou problematikou. Další část přináší určité zarámování z hlediska historického, demografického a částečně i ekonomického vývoje bývalé NDR. Hlavním tématem následující kapitoly je populační vývoj Sasko a suburbanizační procesy na příkladu Lipska a Drážďan. Dále autor popisuje vývoj přirozené reprodukce a migračních procesů v České republice a Ústeckém kraji a na příkladu měst Mostu a Ústí nad Labem hodnotí proces suburbanizace v ústeckém regionu. Závěr práce obsahuje srovnání procesů vnitřní migrace v Sasku a Ústeckém kraji.

Souhrnné hodnocení práce:

Diplomová práce představuje obsáhlý, dobře zpracovaný materiál. Autor pracuje se širokou škálou statistických údajů, na jejichž základě se pokouší o hodnocení geografických procesů ve srovnávaných regionech. Na začátku práce autor dobře formuluje vstupní hypotézy, které za použití dostupných statistik a faktů v průběhu práce ověřuje. Při hodnocení procesů vnitřní migrace ve vybraných regionech se autor zabývá i důležitými podmiňujícími ekonomickými faktory tohoto jevu, jako je situace na pracovním trhu a situace na trhu s byty. V práci mi však poněkud chybí hlubší pohled na tyto faktory (použitím některých statistických metod by šlo např. otestovat míru podmíněnosti vnitřní migrace jednotlivými faktory a zjistit eventuelní rozdíly z hlediska srovnávaných regionů). Autor se poměrně detailně věnuje i přirozenému populačnímu vývoji v daných regionech, přičemž si všímá základních demografických charakteristik jako je počet obyvatel, hustota zalidnění, ukazatele porodnosti, plodnosti a úmrtnosti. Vybrané statistické ukazatele přehledně uvádí v tabulkách a zobrazuje v grafech. Určitým nedostatkem práce je však to, že v jednotlivých kapitolách své práce autor užívá většinou údaje k jiným počátečním a koncovým datům (některé končí rokem 1998, jiné jsou i za rok 2005) a za různé časové úseky, což do určité míry komplikuje celkovou srovnatelnost vybraných regionů. Bylo by proto vhodné, tam kde je to možné, údaje z časového hlediska sjednotit a práci eventuelně doplnit i o aktuální data. V části týkající se vývoje nezaměstnanosti v období transformace v Česku (viz. str. 60 a 61 textu) autor poněkud zavádějícím způsobem vysvětluje a interpretuje rozdíly v ukazatelích míry nezaměstnanosti, které užívá MPSV a ČSÚ. Je nutno upozornit na to, že výpočet míry registrované nezaměstnanosti, užívané MPSV, se zásadně liší od obecné míry nezaměstnanosti, užívané ve výběrovém šetření pracovních sil ČSÚ na základě mezinárodních doporučení ILO. Odlišná konstrukce obou ukazatelů neumožňuje jejich vzájemnou zaměnitelnost ani srovnatelnost.

Analýzou intenzity, směrů a trendů migračních proudů v porovnávaných regionech autor práce potvrzuje plnou platnost dvou a částečnou platnost jedné ze vstupních hypotéz, přičemž nedochází k nijak překvapivým závěrům :

- migrace měla na pokles obyvatelstva v Sasku zásadnější vliv než tomu bylo v Ústeckém kraji, a to především na začátku a na konci 90. let minulého století,
- z pohledu srovnávaných regionů mělo díky příznivému vývoji východoněmeckého hospodářství ve druhé pol. 90. let Sasko větší míru přistěhovalectví,
- v Sasku lze na příkladu Drážďan a Lipska v porovnání s největšími městy Ústeckého kraje pozorovat v 90. letech intenzivnější proces suburbanizace.

Z formálního hlediska je práce napsána jasně a srozumitelně. Autor prokazuje dobrou práci s literaturou, v textu jsou uváděny časté citace a odkazy na renomované autory. Práce obsahuje množství graficky pěkně zpracovaných tabulek, map a grafů. Je však třeba ještě odstranit některé jazykové nedostatky (vypadlé předložky, špatné pády apod.). U titulků uvádějících grafy bych spíše než „obrázek“ doporučovala použít termínu „graf“.

Konkrétní připomínky k jednotlivým stranám:

Str. 14, odst. 3: „Z osobních faktorů ovlivňujících migraci jsou zásadní věk a vzdělání/kvalifikace migranta“. **Za důležitý považují také rodinný stav, eventuelně počet dětí migranta.**

Str. 60, odst. 2, str. 61, odst. 2: ***zavádějící interpretace – viz výše.***

Str. 61, odst. 4: „Nejvyšší míra nezaměstnanosti se nacházela u mladých lidí do 25 let Tento jev lze vysvětlit tím, že mladí lidé nemají většinou požadovanou praxi z předchozích zaměstnání“. ***Nelze vysvětlit pouze tímto způsobem. Je třeba si také uvědomit, že v této věkové kategorii je na trhu práce zapojen pouze malý počet osob (většina mladých lidí v této věkové kategorii ještě studuje a není tudíž zařazena do ekonomicky aktivního obyvatelstva), což výrazně ovlivňuje hodnotu jmenovatele daného ukazatele a potažmo míru nezaměstnanosti této věkové skupiny.***

Str. 64, odst. 3: „V Česku neexistoval regulovaný trh s byty, který by stimuloval vnitřní migraci“. ***V Česku existoval a dosud existuje regulovaný trh s byty, který nestimuluje vnitřní migraci.***

Str. 76, tab. 6.4.1 - ***uvedené ukazatele jsou pouze do roku 1995, oproti tomu text na předchozí stránce se týká i období od roku 1996. Doporučuji tabulku doplnit.***

Str. 87, odst. 3 – „Na vertikální úrovni migrace....“ – ***co je myšleno „vertikální úrovni migrace“?***

Závěr:

Přes výše uvedené dílčí nedostatky práci doporučuji k obhajobě.

RNDr. Jarmila Marešová

V Praze, 20.9.2007